

Critic's Point

Εὔγε Ἀκαδημαϊκὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν!
Ergon Ensemble: δύο ζῶντες, δύο... ζόμπι τὸ 1953.

5/2015.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ, παρὰ τὴν ἡλικία μου, βγῆκα ἀπὸ τὸ σπίτι μου, πῆγα μὲ ταξί στὸ Ὡδεῖο Ἀθηνῶν, ἴσως τὸ ἐχθρικότερο κτίριο τῆς Ἑλλάδος γιὰ ἄτομα μὲ εἰδικές ἀνάγκες (καταβλαστημῶ κάθε φορὰ τὸν «ἀρχιτέκτονα» Ἰωάννη Δεσποτόπουλο [1903-1992], πού ξέχασε τὸ... ἄσσανσέρ), καὶ σκαρφάλωσα 30 σκαλοπάτια, ἔχοντας ὀρκιστεῖ νὰ μὴ χάνω ἐφεξῆς συναυλία τῆς *Academica Athens Orchestra* (ἔτσι τὴν ἀνέφερε τὸ λιτότατο πρόγραμμα) καὶ...ἔφυγα κατενθουσιασμένος ἀπὸ ἓνα καὶ μόνον ἔργο (θὰ δοῦμε ποιό) πού ἀξίζει νὰ γεννηθῶ γιὰ νὰ γνωρίσω. Ἔργο πού, συνυπολογιζόμενο μὲ ὅσα καὶ ὅποια ἔχει προσφέρει μέχρι στιγμῆς τὸ σχετικὰ νεοπαγές πλὴν ἀνεκτίμητο σύνολο, ἀναδεικνύουν τὸ τελευταῖο σὲ φάρο καὶ πρότυπο μὲς τὰ ἐρέβη τῆς μουσικῆς μας ζωῆς— νὰ ξαναθυμίσω τὰ ὀμιχλώδη πεπραγμένα Κρατικάρχου τε καὶ Λυρικάρχου; Ἀναφέρομαι στὴν κατακλειῖδα τῆς συναυλίας, τὴ *Συμφωνία* op. 12, ἀρ. 4 (ὄχι 6 ὅπως ἀνέφερε τὸ πρόγραμμα), ἔργο G 506, γνωστὴ μὲ τὴν ἐπωνυμία *La Casa del Diavolo* δηλ. *Τὸ σπίτι τοῦ Διαβόλου* τοῦ ἰταλοῦ συνθέτου καὶ βιολοντσελίστα Λουῖτζι Μποκκερίνι [Luigi Boccherini, 1743-1805]. Ἔτσι θέμα τοῦ παρόντος λοιπὸν εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἀγνοημένος αὐτὸς συνθέτης: σχολιάζουμε συνοπτικὰ τὰ δύο πρῶτα ἔργα τῆς συναυλίας, σχετικῶς γνωστά, ἐρμηνευμένα μὲ τὸ κράμα καθαρότητος γραμμῶν, ἠχητικοῦ αἰσθησιασμοῦ καὶ λεπτοῦ ρυθμικοῦ σφρίγγου πού χαρακτηρίζουν τὸν ἔξοχο ἐμψυχωτὴ τῆς ΑΟΑ, ἀρχιμουσικὸ **Νίκο Ἀθηναῖο**:

1. ΜΟΤΣΑΡΤ, ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ-ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ (1756-1791): *Ντι-βερτιμέντο* γιὰ ἔγχορδα, ρε μείζ., ἔργο K. 136 ἢ...125α, στὴν 6η ἐκδ.

τοῦ Καταλόγου Köchel, τῆς γιγαντιαίας μοτσάρτειας ἐργογραφίας, εἶναι τὸ πρῶτο τριῶν ὁμοειδῶν ἔργων πού στίς δύο ἀναφερόμενες ἐκδόσεις καταχωροῦνται μὲ διαφορετικὴν ἀρίθμηση. Γραμμμένο τὸ 1772, ἀποδόθηκε μὲ ταχύτατο «τέμπο» (α' μέρος Allegro) ἀλλ' ἄψογο συγχρονισμό καὶ μουσικότητα ροή. Ὁμοίως καὶ τὸ β', Andante, ἐνῶ στὸ γ', Presto, εἶχαμε μεγαλύτερη καθαρότητα στὴ ροὴ ταχύτατων φθογγοσήμων παρ' ὅ,τι στὸ α'. Τὸ ἔργο ἀντικατέστησε τελευταία στιγμὴ προγραμματισμένο ἔργο τοῦ Γιόχαν Στάμιτς, λόγῳ καθυστερήσεως τοῦ ὑλικοῦ ὀρχήστρας ἀπὸ τὸν ἐκδότη...

2. ΧΑΪΝΤΝ, ΓΙΟΖΕΦ [Haydn, Joseph, 1732-1809]: *Κοντσέρτο* ἄρ. 2 γιὰ βιολοντσέλο καὶ ὀρχήστρα ἄρ. 2, ρε μείζ. (ἔγχορδα, 2 ὄμποε, φαγκότο, 2 κόρνα), ἄρ. καταλόγου Hob. VIIb/2 ἢ Op. 101, (1783). Σολίστ: **Φερνάντο Νίνα**, πλαισιωμένος ἀπὸ ἕναν Ἀθηναῖο, μέγαλον ἰχνευτὴ τοῦ «μὴ προσδωκωμένου» σὲ μιὰ σύνθεση (αὐτὸ καθορίζει τὸ διαμέτρημα τοῦ συνθέτου), ἀκούστηκεν ἠδύμολπος, ἠδύηχος, ποτὲ γλυκερὸς καὶ πάντα ἐντὸς ὕφους (α' μέρος, Allegro moderato). Τὰ αὐτὰ προσόντα ἐπικράτησαν στὸ β', Adagio, παιγμένο μὲ ἐσωτερικότητα, καὶ στὸ γ' μέρος, Rondo-Allegro. Ἀξιοπρόσεκτες οὐ τρεῖς καντέντσες, μία γιὰ κάθε μέρος, πού... δὲ μποροῦσε νὰ γράφηκαν ἀπὸ τὸ Χάϊντν: ἢ β' λ.χ. περιλάμβανε πιτσικάτι καὶ ἡ τρίτη ἁρμονικοὺς ἤχους! Ἀνῆκαν στὸ νεαρότατο σολίστ. Ὁλόψυχα εὔγε! Θὰ τοῦ συνιστούσαμε ὅμως νὰ καλλιεργήσῃ περισσότερο τὸν καχεκτικὸ τοῦ ἤχο—μᾶς χῶριζε μόνον μία σειρά καθισμάτων ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἄθελα θυμηθῆκαμε τὸν πλούσιο, ρέοντα καὶ ὀλόφωτο ἤχο τοῦ βουλγάρου βιολοντσελλίστα Μιχαήλ Πετρώφ (αἴθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος, 19.1.2014) ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπείχαμε 10-12 μέτρα!

ΜΠΟΚΚΕΡΙΝΙ, ΛΟΥΪΤΖΙ [Boccherini, Luigi (Rodolfo): 1743 – 1805]: *Συμφωνία* ἄρ. 4 τοῦ Op. 12, ρε ἐλ., ἔργο G 506, γνωστὴ μὲ τὴν ἐπωνυμία «La Casa del Diavolo», δηλ. *Τὸ σπίτι τοῦ διαβόλου*. 3 μέρη: α': Andante sostenuto-Allegro assai. β': Andantino con molto (sic). γ': Andante sostenuto-Allegro con molto. Χρονολογία συνθέσεως: 1771. Μυριαξίζουσι μακρηγορία καὶ συνθέτης καὶ ἔργο.

Κατατοπιστικὸτατη ἢ *Βικιπαίδεια*, γι' αὐτὸν τὸν σημαντικὸτατο δημιουργό, ὡς πρόσφατα γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὸ περίφημο *Μενουέττο* του, ὑπόκρουση στὴν κλασσικὴ ταινία τοῦ Alexander Mackendrick

Δολοφόνοι Κυριῶν [The Ladykillers, 1955], με τούς ἀλησμόνητους σέρ Άλεκ Γκίνες, Πήτερ Σέλλερς καὶ Καίητυ Τζόνσον. Γεννημένος στὴ Λούκκα (Ἰταλία), σταδιοδρόμησε στὴν ἰσπανικὴν Αὐλή, ἀπὸ ὅπου ἀπολύθηκε ἐπειδὴ ἀγνόησε θρασύτατην ὑπόδειξη τοῦ βασιληᾶ νὰ ἀλλάξει μιὰ σύνθεσή του κατὰ τὰ κέφια τοῦ μονάρχη. Ἔμεινε στὴν Ἰσπανία, περνώντας ἀπὸ ὄλο καὶ λιγότερο ἐπιφανεῖς πάτρωνες, ὥσπου πέθανε πάμφτωχος. Τὸ πλουσιότατο ποσοτικὰ καὶ σημαντικότερο ἔργο του (κυρίως μουσικὴ δωματίου καὶ ἔργα γιὰ ὀρχήστρα ἐποχῆς) ἐπανεκτιμήθηκε ριζικὰ πρόσφατα. Μόνον συμφωνίες, ἔγραψε συνολικὰ 29: ἀνὰ 6 στὰ Op. 12, 21, 35, 4 στὸ Op. 37, 4 κάθε μία με χωριστὴν ἀρίθμηση Op., δηλ. Op., 41, 42, 43 καὶ 45, 2 με ἀρίθμηση G 523 καὶ G 576 καὶ 1 με ἀρίθμηση G 500. Τὸ G παραπέμπει στὸν Κατάλογο Ἔργων του ἀπὸ τὸν φημισμένο Γάλλο μουσικολόγο Yves Gérard (γ. 1932) πὺ ὅμως στὴν κατηγορία «Συμφωνίες» συμπεριέλαβε ἄλλα 12 ἔργα: *Εἰσαγωγή*, ρε μείζ., G 490, 2 *Συμφωνίες κοντσερτάντε*, ντο μείζ., σολ μείζ., G 491 καὶ G 499, 6 *Ντιβερτιμέντι (Σεξτέτα)* πὺ συνεκδόθηκεν ὡς Op. 12 καὶ ἀριθμοῦνται G 461–466, 1 *Σερενάτα*, ρε μείζ., G 501, καὶ 2 *Μενουέτα* G 501. Ἔτσι ἡ κατηγορία «Συμφωνίες» περιλαμβάνει συνολικὰ 41 ἔργα. Κυρίως ὅμως ὁ Μποκκερίνι φημίζεται γιὰ τὰ 141 (!) κουϊντέτα ἐγχορδῶν του (2 βιολιά, βιόλα, 2 τσέλα), πὺ ἡ πλήρης συλλογὴ τῶν πρώτων ἐκδόσεῶν τους ἀνακαλύφθηκε στὸ Παρίσι καὶ ἀγοράσθηκε ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τοῦ περιφήμου *Κουϊντέτου Μποκκερίνι* (ἰδρ. 1949, ἐνεργὸ ὡς μετὰ τὸ 1990).

Τὸ...*Σπίτι τοῦ Διαβόλου* εἶναι καλοθεμελιωμένο καὶ ἄψογα ἀρχιτεκτονημένο πάνω σὲ ἓνα διάστημα καὶ μιὰ συγχορδία 7ης ἐλαττωμένης: τὸ διάστημα ἀκούγεται ἤδη ἀπὸ τὸ πρῶτο θέμα τοῦ α' μέρους, ἐνῶ ἡ συγχορδία, με τούς φθόγγους σὲ μελωδικὴ διάταξη, ἀνεβαίνοντας κατὰ τόνο ἢ ἡμιτόνιο, ἀπάγει σὲ συγκλονιστικὲς γιὰ τὴν ἐποχὴ μετατροπί-ες, ἀναπέμπουσες ἀκόμη καί...στὸν ὕστερο Προκόφιεφ (β' μέρος). Στὸ α', μέρος, ἐπὶ πλέον, μᾶς καθήλωσε ἓνα πέρασμα ἀπὸ τὴν ἐλάσσονα στὴ μείζονα, καὶ ὡς β' θέμα, μιὰ μεγαλόπνοη φράση σὲ ἐλάσσονα. Στὸ μεσαῖο, ἀργὸ μέρος, ἀριστουργηματικὸ στακκάτο βιολῶν, θύμιζε...φαντάσματα, ἐνῶ ἓνας κανόνας βιόλας καὶ βιολοντσέλου ὡδηγοῦσε στὶς ἀναφερθεῖσες μετατροπίες. Τὸ γ' μέρος ἄρχισε φορτίσσιμο, ταυτοφωνία σὲ ἐλάσσονα με τὴν κατιοῦσα 7η ἐλαττωμένη. Γενικὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ διανοηθοῦμε ὅτι

τὸ ἔργο γράφτηκε τὸ 1771, ὅταν ὁ Μότσαρτ ἦταν μόλις 16 ἐτῶν καὶ ὁ Γκλόουκ εἶχε συνθέσει μόνον τὸ Ὀρφέας καὶ Εὐρυδίκη (Βιέννη, 5.10.1762) καὶ τὴν Ἄλκηστη (Βιέννη, 26.12.1767): τὴν Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι θὰ συνθέτετε μετὰ 3 χρόνια, (Παρίσι, 19.4.1774). Τὸ μποκκερίνιο ἀριστούργημα ἔκανε δυὸ πελώριες δρασκελιές, μία στὸ παρελθὸν τοῦ Βιβάλντι (1678-1741) καὶ μία στὸ μέλλον τοῦ ὄριμου Μπετόβεν περὶ τὰ 1820, συνθέτοντας ὅλα αὐτὰ τὰ πρωτοπορειακὰ γιὰ τὴν ἐποχὴ στοιχεῖα, μὲ θαυμαστὴν ὁμοιογένεια καὶ εὐρηματική. Μύριες εὐχαριστίες στὸ Νίκον Ἀθηναῖο καὶ στὴν ΑΟΑ (Ὡδεῖο Ἀθηνῶν, Πέμπτη, 21.1.2015).

* * *

ΕΙΧΑ ΑΡΚΕΤΟ ΚΑΙΡΟ νὰ ἀκούσω τὸ διαφορετικὰ πολύτιμο *Ergon Ensemble*, ἡδὴ σύνολο διεθνoῦς ἐπιπέδου, ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα πιά καυχήματα τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἐν ἔτει 2015, πού κάθε νέα του ἐμφάνιση τοποθετεῖ σὲ ὑψηλότερες βαθμίδες τεχνικῆς εὐστροφίας καὶ ἐρμηνευτικῶν ἐκλεπτύνσεων. Αὐτὴ τὴ φορά πάλι ὑπὸ τὸ γνωστὸ μας πολύπειρο καὶ συμπαθέστατο Ὁλλανδὸ ἀρχιμουσικὸ Kaspar de Roo πού τοῦλάχιστον δεκάδα ἱστοσελίδων τοῦ ἀποσιωπᾶ... τὸ ἔτος γεννήσεώς του. Διηύθυνε 3 ἀπὸ τὰ 4 ἔργα τοῦ προγράμματος, πού, μὲ τίτλο «1953», ἀπαρτιζόταν ἀπὸ 4 συνθέσεις πασίγνωστες, ὅχι πάντα ὁμόφωνα ἀποδεκτές, πού ὅλες γράφτηκαν περίπου τὴ χρονιὰ ἐκείνη. Ἡ συναυλία στάθηκε μοναδικὸ μάθημα γιὰ τὸ κοινὸ, ἀφήνοντάς το μόνο του νὰ κρίνει, μὲ τὰ κατὰ περίπτωσιν χειριοκροτήματά του ποιοὶ συνθέτες, καίτοι ἐκδημήσαντες, ἔμεναν ἀνάμεσά μας ἀεῖζωοι μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα τους καὶ ποιοὶ (ἓνας ζεῖ ἀκόμη) ἀξίζουσι περιφρόνησιν ὡς γαλατζίη «δημιουργοί».

1. ΠΙΕΡ ΜΠΟΥΛΕΖ (Pierre Boulez, γ. 26 Μαρτίου 1925): *Τὸ Σφυρί χωρὶς Ἀφέντη* (1953) γιὰ κοντράλτο, φλάουτο, βιόλα, κιθάρα καὶ ἐκτελεστές κρουστῶν. Ἀπὸ τὰ 9 μέρη τοῦ δυσκοίλιου πονήματος τοῦ καθολικοῦ σειραϊσμοῦ παίχθηκαν τὰ ὑπ'αρ. 1, 2, 4, 7 καὶ 8, δηλαδὴ τὰ ὀργανικά, μὴ ὑπαρχούσης κοντράλτο γιὰ νὰ σκούξει (συγγνώμην, τραγουδήσει ἐννοῶ) τίς σουρρεαλιστικὲς ἀ-νοησιές τοῦ ποιητοῦ René Char. Ὁλόκληρο τὸ ἔργο, μὲ σολίστ τὴ μεσόφωνο Ἀγγελικὴ Καθαρίου, ἀκούσαμε ἀκριβῶς πρὸ 18 ἡμερῶν στὸ *Κακογιάννειο*, ἀπὸ νεοπαγές σύνολο ἀπείρων μουσικῶν ὑπὸ τὸ Νίκο Ἀθηναῖο, πού πρέπει νὰ τὸν ἐξόντωσαν. Γράψαμε τότε: εἶχαμε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι διασχίζαμε μιὰ Σαχάρα στρω-

μένη όχι με άμμο, αλλά με κομματάκια γυαλί. (...) Θρυμματίζοντάς τα σαν να βαδίζαμε πάνω τους με βαρειές μπότες, ίσως να είχαμε ακουστικό αποτέλεσμα τερπνότερο... Έδω είχαμε άριστους μουσικούς ξεσκολισμένους σ' αυτές τις γραφές. Η μόνη διαφορά: αντί κοινού γυαλιού θρυμματίζαμε με τις μπότες μας...κρύσταλλα Βοημίας. Mon ami Pierrot, κατάντησες ζώνεκρος και ζόμπι πριν τὸ βιολογικό σου τέλος— εὐχομαι εἰλικρινά να ἔλθει μετὰ χιλιετίαν...

2. ΓΚΥΕΡΓΚΥ ΛΙΓΚΕΤΙ (György Ligeti, 1923-2006): Κουαρτέτο έγχορδων αρ.1, με γαλλικὸν ὑπότιτλο *Metamorphoses Nocturnes* δηλ. *Νυχτερινές Μεταμορφώσεις* (ακριβέστερα: 1953-54), κατὰ Βικιπαίδεια ἀνήκει σὲ ὁ συνθέτης ἀποκαλοῦσε «προϊστορικὸ Λίγκετι», δηλαδή στὰ ἔργα πὺ ἔγραψε στὴν Οὐγγαρία πρὶν ἀποδημήσει, τὸ 1956. Λέγεται ὅτι ὁ Λίγκετι ἐμπνεύσθηκε τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ ἀπὸ τὰ Κουαρτέτα έγχορδων αρ. 3 καὶ 4 τοῦ Μπάρτοκ, πὺ γνώριζε ἀπὸ παρτιτούρες, ἐπειδὴ ἡ ἐκτέλεσή τους ἀπαγορευόταν στὴν τότε Οὐγγαρία. Παγκόσμια πρώτη: Βιέννη, αἴθουσα Musikverein, 8.5.1956 ἀπὸ τὸ Κουαρτέτο (Οὐγγρων ἐπίσης φυγάδων) Ramor. Σὲ μένα τοῦλάχιστον τίποτε στὸ ἔργο δὲ θύμιζε κουαρτέτα Μπάρτοκ! Ἀποτελεῖται ἀπὸ 17 σύντομα μέρη πὺ δὲν εἶναι ἀκριβῶς σωστὸ ὅτι παίζονται χωρὶς διακοπή, ἀφοῦ τὸ ἐκθαμβωτικὰ ἀψεγάδιαστο ἑλληνικὸ κουαρτέτο, (Κώστας Παναγιωτίδης καὶ Παναγιώτης Τζιώτης, α' καὶ β' βιολί Ἀλῆ Μπασheγεμζλέρ, βιόλα καὶ Δημήτρη Τραυλός, βιολοντσέλο), ἔκαμαν δύο-τρεῖς μεγάλες παύσεις ὑπανισσόμενες πέρασμα σὲ ἄλλο μέρος. Ἀντίθετα ἀπὸ τὸ Μπάρτοκ πὺ συνήθως κινεῖται σὲ μικρὰ διαστήματα (ἡμιτόνια, τόνους, τρίτες μικρὲς καὶ μεγάλες κ.λπ) ἐδῶ εἶχαμε μιὰ γραφή με ἄκρως ἀνάγλυφες μελορρυθμικὰ ἰδέες, με ἄδρες, πλούσιες δοξαριές, στὶς χαμηλότερες περιοχὲς τοῦ συνόλου: θὰ δοῦμε τὶ προμήνυαν.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα μέτρα καθηλωθήκαμε: σόλο βιολιού, πάνω σὲ πλατειὰ γκλισσάντι βαθυτέρων έγχορδων, (φίδια πὺ σέρνονταν ἢ σφύριζαν) προετοιμαζαν ἓνα τελείως νέο ἤχο κουαρτέτου, ἀπάγοντος σὲ μιὰ μουσικὴ σφύζουσα ἀκριβῶς ἀπὸ ρυθμὸ, στοιχεῖο πὺ τὴν ἴδια χρονιὰ καταργοῦσε ὁ ἐγκεφαλικοτάτος, ψόφιος μουσικά, Μπουλέζ. Δεύτερο σόλο βιολιού, ὑπέροχη καντιλένα, ἐξελείχθηκε σὲ κανόνα με τὸ βιολοντσέλο. Ὅσο προχωροῦσε τὸ ἔργο, τόσο δύσκολότερα συναντοῦσες «τομές» ἀνάμεσα στὰ μέρη, λὲς καὶ τὸ ἓνα εἰσχωροῦσε μὲς στὸ ἄλλο,

προετοιμάζοντάς το. Συγκρατήσαμε ένα είδος συναρπαστικοῦ *moto perpetuo* πάνω σὲ ἀνιούσα τρίτη μικρή, ἄγριες συγχορδίες στὸς βαθύτερες περιοχές, ἓνα πενταμερὲς (2+3) *ostinato* βιολοντσέλου. Ἀριστούργημα πὸ ἐπέβαλε ἐμπύρετη προσήλωση στὸς θαυμάσιους ἐκτελεστές καὶ στὸ κοινό, στάθηκε ἡ ζωηρότερη ἐντύπωση τῆς βραδιᾶς!

3. ΚΑΡΑΧΑΪΝΤΣ ΣΤΟΚΧΑΟΥΖΕΝ (Karlheinz Stockhausen, 1928-2007): *Kontrapunkte* (Ἀντιστίξεις), ἄρ. 1 (ἀκριβέστερα: 1952-53) γιὰ 10 ὄργανα: φλάουτο, κλαρινέτο, μπάσο κλαρινέτο, φαγκότο, τρομπέτα, τρομπόνι, ἄρπα, πιάνο, βιολί καὶ βιολοντσέλο. Τὸ 1969, προσκεκλημένος τῶν τότε δυτικογερμανικῶν πολιτιστικῶν ἀρχῶν, εἶχα παρακολουθήσει πολὺωρη ἐκτέλεση τῶν ὡς τότε Ἀπάντων Στόκχαουζεν, ταυτόχρονα σὲ ὅλους τοὺς χώρους τῆς Beethovenhalle στὴν τότε πρωτεύουσα Βόννη (Bonn): μπαινόβγαινε κανεὶς ἐλεύθερα, σὲ κάθε χῶρο, ἀκούγοντας ὅσο ἤθελε ἀπὸ κάθε ἔργο, ὥσπου νὰ βαρεθεῖ. Κι' ἐγὼ τότε, πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ πρῶτο καθοριστικότατο ταξειῖδι μου (1981) στὴν κομμουνιστικὴν Ἀλβανία, ὅπου ἡ ἐπαφή μου μὲ τὸ σοσιαλιστικὸ ρεαλισμὸ μου ἀνοίξε τὰ μάτια, καθηλωμένος στὸ Ἑλλαδιστάν, ἀνάμεσα στὸς 200 βιρτουόζους τοῦ φάλτσου, λυμεῶνες τῶν τριῶν ἀθηναϊκῶν ὀρχηστρῶν, συχνὰ τραμπούκους μουσικούς-δημοσίους ὑπαλλήλους εἰσπράττοντες τρεῖς μισθοὺς, καὶ τοὺς εἰσαγόμενους ξένους ἐκθαμβωτικούς δεξιότητες σὲ μουσικὰ ἐμέσματα τῶν Μπουλέζ, Στόκχαουζεν κ.ἄ, ἀνύποπτος, ἀνυμνοῦσα τοὺς αὐτουργοὺς τους, ὄχι μόνον τοὺς ἐκτελεστές: καὶ ἂν κάτι καλὸ προέκυψε ἀπὸ τοὺς «συνθέτες», ἦταν ἀκριβῶς τὸ ὅ,τι τὰ ἡχητικὰ συνονθυλεύματά τους ὀδήγησαν σὲ μιὰ γενεὰ ὑπερεκτελεστῶν, ἱκανῶν νὰ ἐκτελεῖ τὰ σημειογραφικὰ τους τερατουργήματα. Δὲν ἀντέχω στὸν πειρασμὸ νὰ κοινοποιήσω ἐδῶ ἐπὶ λέξει τοὺς ἀναγνώστες τοῦ ἱστοτόπου, τὴν ἀπάντηση Στόκχαουζεν, γνησίου ἀπογόνου τῶν κτηνῶν τοῦ Ἄουσβιτς, στὴν ἐρώτηση δημοσιογράφου γιὰ τὴν ἐπίθεση τῶν ἰσλαμιστῶν στὸς Δίδυμους Πύργους τῆς Ν. Ὑόρκης, στίς 11.9.2001, ὅπου χάθηκαν 3000 ἄθῳοι:

«Ἔ, λοιπὸν, τὸ τί συνέβη ἐκεῖ—τώρα ὅλοι νὰ προσαρμόσετε τὸ μυαλό σας—εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἔργο τέχνης πὸ ὑπῆρξε ποτέ. Τὸ γεγονὸς ὅτι (ἀνθρώπινα) πνεύματα μποροῦν νὰ ἐπιτύχουν μὲ μίαν (μόνο) πράξη κάτι πὸ ἐμεῖς στή μουσικὴ δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ ὀνειρευτοῦμε, ὅτι ἄνθρωποι μελετοῦσαν τρελλὰ καὶ μὲ φανατισμὸ ἐπὶ

δέκα χρόνια για μία μόνο συναυλία...και ύστερα πεθαίνουν. (Διστακτικά): Και αυτό ήταν το μεγαλύτερο έργο τέχνης που υπήρξε ποτέ στο Σύμπαν (στο γερμ. πρωτότυπο Cosmos). Απλώς φαντασθήτε τι συνέβη εκεί. Άνθρωποι τόσο πολύ απορροφημένοι απ' αυτή τη μία και μόνη παράσταση και τότε πέντε χιλιάδες κόσμος οδηγήθηκε στην Ανάσταση. Σε μια στιγμή, εγώ δε θα μπορούσα να το κάνω. Σε σύγκριση με αυτό, είμαστε τίποτε σά συνθέτες (Σ.Σ. αληθέστατο, άλλ' όχι μόνο σε σύγκριση με την 11.9.2001). Είναι έγκλημα, φυσικά, επειδή ο κόσμος δε συμφώνησε μ' αυτό. Δεν πήγαν στη "συναυλία", αυτό είναι φανερό. Και κανείς δεν τους είπε: "μπορούσατε να σκοτωθείτε εκεί" »¹

Και μετά το σάλιο πού, αυτονόητα, ξεσήκωσαν οί, κατ' αυτόν «παραποιημένες». δηλώσεις του:

«Στη συνέντευξη τύπου στο Άμβουργο, με ρώτησαν αν ο αρχάγγελος) Μιχαήλ, ή Εύα και ο Έωσφόρος ήταν ιστορικές μορφές του παρελθόντος και αποκρίθηκα ότι υπάρχουν σήμερα, λ.χ. ο Έωσφόρος στη Νέα Υόρκη. Στο έργο μου (ποιό άραγε;) προσδιόρισα τον Έωσφόρο ως το συμπαντικό πνεύμα της εξέγερσης, της αναρχίας. Χρησιμοποιεί τον ύψηλό δείκτη νοημοσύνης του για να καταστρέψει τη δημιουργία. Δεν ξέρει την αγάπη. Ύστερ' από άλλες ερωτήσεις για τα γεγονότα στην Αμερική, είπα ότι ένας τέτοιος σχεδιασμός φαινόταν να είναι το μεγαλύτερο έργο τέχνης του Έωσφόρου. Φυσικά χρησιμοποίησα τον προσδιορισμό "έργο τέχνης" εννοώντας την καταστροφή που προσωποποιεί ο Έωσφόρος. Σε συσχετισμό με τα άλλα μου σχόλια, αυτό δε σηκώνει αμφιβολία».

Πιθανότατα τα ανατριχιαστικά αυτά κείμενα δημοσιεύονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Όπερ έδει δείξει, ιδού ο Στόκχαουζεν από τον ίδιο!

¹ Από το γιγαντιαίο, κατατοπιστικότατο λήμμα της Βικιπαίδεια Karlheinz Stockhausen. Παραπέμπει σε δύο Διαδικτυακές αναρτήσεις του ίδιου του Στόκχαουζεν: Stockhausen, Karlheinz. 2002. «Huuuh! Das Pressegespräch am 16. September 2001 im Senatszimmer des Hotel Atlantic in Hamburg». MusikTexte no. 91: 69–77 και Stockhausen, Karlheinz. 2001a. «Message from Professor Karlheinz Stockhausen» (Ανάρτηση μετά θάνατον: 27 Δεκεμβρίου 2007. Ο Στόκχαουζεν, τί ειρωνία, πέθανε στις 5 Δεκεμβρίου 2007, την ήμερομηνία θανάτου του Μότσαρτ!!!).

Καί φυσικά λίγα λόγια για τὸ ἔργο καὶ τὴν ἐκτέλεσή του: τέλεια συνεκτική ἀπόδοση ἡχοχρωματικά παρδαλοῦ συνονθυλεύματος ἤχων ἐκτεινόμενων στίς ἐσχατιές τοῦ ἡχητικοῦ φάσματος. Ἐάν μετὰ λίγες ὥρες ὅσοι χειροκροτοῦσαν χλιαρὰ τοὺς ἐκτελεστές, ξανάκουγαν τὸ ἀκρόαμα, 1000% δὲν θὰ τὸ ἀναγνώριζαν. Κοντολογίς: bullshit, μὲ τὸ συμπάθειο!

4. ΙΓΚΟΡ ΣΤΡΑΒΙΝΣΚΥ (Igor Fyodorovich Stravinsky, ρωσ. Игорь Фёдорович Стравинский, 1882-1971): Σεπτέτο [Septet], γιὰ κλαρινέτο, φαγκότο, κόρνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο καὶ πιάνο (1953). Τὰ μέρη (ἀντὶ ἐνδείξεων ἀγωγῆς, ἐνδείξεις μετρονομικές!): I. Τέταρτο=88. II. Πασσακάλια (τέταρτο=60). III. Ζίγκα (ὄγδοο=112-116). Νὰ ἦταν ἀ' ἐλληνική ἐκτέλεση; ἴσως, ἀλλὰ δὲν τὸ βεβαιώνω. Πάντως ἐγὼ τὸ **πρωτάκουγα** «ζωντανά»: Μέρος I. Μακρόσυρτες ἀντιστικτικές γραμμές μὲ σποραδικές καλοῦπολογισμένες συνηχητικές αἰχμές πού ἔδιναν ἀνεπανάληπτη ταυτότητα στὸ ἀκρόαμα. Μακρινότατη ἀπόηχοι τοῦ νεανικοῦ *Πετρούσκα*, Μέρος II. Ἀρχίζει μὲ κλαρινέτο καὶ βιολί. Μαγευτικὸ παιχνίδι μεταξὺ χαμηλῆς καὶ ψηλῆς περιοχῆς, ἀντίστιξη διάσπαρτη μὲ ταυτοφωνικές συνηχήσεις, γοητευτικὸ ἀκρόαμα φιλτραρισμένο μέσα ἀπὸ οὐράνιο τόξο ἀδρῶν ἡχοχρωμάτων. III. Κορύφωμα καὶ κορώνα τῶν πρηγουμένων, ἀρχίζει μὲ τὰ 3 ἔγχορδα καὶ τὸ πιάνο. Ὅπως πάντα μὲ τὸ Στραβίνσκι: ἀριστούργημα ἀπὸ ὅπου ἀδυνατεῖς νὰ μετακινήσεις πόσο μᾶλλον νὰ ἀφαιρέσεις) τὴν παραμικρὴ νότα. Μυριάκις εὐχαριστοῦμε τὸ *Ergon Ensemble* καὶ τὸν Kaspar de Roo γιὰ τὸ ἀνεπανάληπτο μάθημα, τὴν πνευματικὴν ἐγρήγορησιν τοῦ προγράμματος καὶ τὴν ὑψηλὴν του ἀνάταση, παροῦσα ὄχι βέβαια στίς «παρτιτουῦρες» ἀλλὰ καὶ στίς ἐκτελέσεις τῶν Μπουλέζ καὶ Στόκχαουζεν (Αἴθουσα ΔΜ, 29.1.2015).
